

Portaveu oficial en les comarques tarragonines, del partit d'Unió Federal Nacionalista Republicana

ANY VIII.

REUS, dimecres 3 de Setembre de 1913

Núm. 204

GRAN HOTEL DE LONDRES

ESTABLIMENT DE PRIMER ORDRE
LUXOSAS HABITACIONS
QUARTO DE BANY I DUTXA

AGUSTI CASANOVAS
Cotxes a tots els trens - Plaça de Prim - REUS - Telefon núm. 29

SALO DE LECTURA, PIANO I VISITES
SERVEI DE GRAN LLUIMENT
PER A BANQUETS

MUNDIAL PALACE

COBERTS DESDE 3'50. - RESTAURANT INSTALAT FRENTE AL MONUMENT DE COLON. - TELEFON 763. - BARCELONA
Tots els dies de 12 a 3 concerts. - Els divendres plat del dia sopa BOUILLEBAISSE. Dissapte menú corrent i vegetarià. - Gran menjador per a 500 comensals. - Esplénida il·luminació. - Servei esmerat. - Cuina selecta. - Perruqueria i banys.

UN ARTICULO DE "EL SOCIALISTA" EN PRO DE LA MUNICIPALITZACIÓ

Per a que aprenguin els socialistes de Reus

"El Socialista", de Madrid, arriba aahir en nostra redacció, publica un editortal que per tenir molts punts de contacte amb la qüestió plantejada en nostra ciutat amb el projecte Caballé, tenim el gust de dedicar-lo als titullats socialistes de Reus.

En ell veuran els nostres pseudo-socialistes com la corrent moderna en els Municipis d'Europa és la municipalització dels serveis públics, alguns d'ells de tanta importancia com el de tramvies. Com no ha de municipalitzar-se, doncs, el de l'aigua que, com molt bé s'ha dit, és el més genèricament municipal de tots?

Ademès, en l'argumentació de l'article de "El Socialista" hi trobaràn els mals deixebles den Carles Marx que a Reus patim, la resposta a les objeccions per ells fetes a la municipalització del servei de l'aigua a Reus; i allò de que'ls que vindran en substitució dels possibilistes ho faràn tant malament com ells, també ho trobaràn els de "La Justiria Social" i els seus prossèlits, lo suficientment contestat en l'article del portaveu a Madrid del socialisme espanyol.

I sense més preambul, aquí ya l'article en qüestió:

LOS ANTIMUNICIPALISTAS

Posición arbitraria y ridicula

Para los abogados más o menos encubiertos de la Compañía de tranvías y para los defensores de la unificación y prórroga de las concesiones, es cosa resuelta que el Municipio de Ma-

drid no está ni estará nunca en condiciones de explotar ese servicio.

En su opinión, los tranvías, que explotados por la Empresa es un negocio que rinde más de dos millones de pesetas de utilidad al año, en manos del Concejo será una ruina.

Es que la índole del servicio no consiente su explotación por la comunidad?

Nada de eso. Los tratadistas aseguran que es de los servicios de municipalización más fácil y de los que mejores y más pronto beneficios produce.

Y con efecto. Los hechos así lo prueban. En Inglaterra hay más de 200 explotaciones de tranvías regidas por los Municipios. En 1908 había 190, con 1.500 kilómetros de tendido de línea. El Municipio londinense tiene a su cargo una explotación de 110 kilómetros.

En Suiza la casi totalidad de los tranvías de las grandes ciudades están municipalizados. Las Comunas de Berna, Bale, Ginebra, Zurich, Lucerna, Lugano, entre otras, explotan los tranvías, obteniendo utilidades de importancia que van a las cajas municipales, ahorrando tributos a los vecinos.

En Alemania los Municipios explotan más de 50 líneas de tranvías. En Colonia, Berlín, Frankfurt, Sur-le-Maine, Dresde, Maguncia, Metz, Munich, Nuremberg, Bremen, Koenisburg, ese servicio está municipalizado total o parcialmente.

En Austria, el Municipio de la capital, Viena, rige las explotaciones de los tranvías y de los ómnibus.

Y así podríamos continuar citando casos, pues es rara la nación civilizada donde no hay Municipios que posean y exploten líneas de tranvías. ¡Hasta San Petersburgo tiene los tranvías explotados por el Municipio!

La razón de que Madrid no pueda municipalizar el servicio de tranvías es otra. Claramente lo proclaman algunos de los abogados de la Campaña y de los defensores de la unificación y prórroga de las concesiones. Es que el Ayuntamiento de Madrid es incapaz e inmoral.

Y no sólo lo "es": lo seguirá siendo en lo porvenir.

Al menos es lo que se desprende de sus palabras, ya que se oponen a una municipalización que ha de comenzar dentro de catorce años, en 1927, fecha en que revierte la primera línea.

Resulta, pues, que según los señores antes aludidos, Madrid no está en condiciones de hacer lo que las capitales que acabamos de enumerar porque le falta capacidad y moralidad.

Ahora bien, ¿a quién imputar esa falta de idoneidad y de decencia? Desde luego no puede imputarse a los partidos que no han tenido mayoría en el Municipio. No procede, por lo tanto, que se nos carguen responsabilidades a los socialistas ni a los republicanos, que siempre estuvieron en minoría. Los responsables son los monárquicos, los liberales y conservadores, que siempre gobernaron el Concejo madrileño, no solo porque dispusieron de más ediles, sino también porque los alcaldes fueron de sus partidos.

De los juicios de los antimunicipalistas se desprende un cargo, y de los de mayor gravedad, contra los partidos gobernantes. Pero lo más sorprendente es que los tales antimunicipalistas militan todos—todos, sin excepción!—en esos partidos que han llevado al Municipio madrileño a la vergonzosa situación de incapacidad y de inmoralidad en que ellos le suponen. Después de esto hay que preguntar a esos caballeros por que siguen figurando en partidos que tan desastrosamente administran el Municipio de la capital de España. Hay algo más que examinar en la actitud de los antimunicipalistas. Son, como hemos dicho, monárquicos; son, además, de los que alardean de patriotismo, de los que nos niegan a los socialistas el derecho a llamarnos españoles porque censuramos los crímenes que se cometen en nombre de nuestra Patria y porque nos reimos de las ridiculeces patriotas. Es patriótico que esos señores extiendan para "in eternum" una patente de falta de idoneidad y de decencia sobre el Municipio de Madrid? Porque, preciso es insistir en ello, no solo hablan de incapacidad y de inmoralidad del actual Concejo: auguran la de los Concejos que sucedan a éste. Lo que en buena lógica quiere decir que estiman que la raza española no es susceptible de corregir sus defectos presentes, de mejorar, y que siempre, siempre, administrará mal, indecente y torpemente, los intereses colectivos. De eso a proclamar la necesidad de que seamos intervenidos por otros pueblos—por los que pueden municipalizar—no hay más que un paso. De hecho ya proponen la intervención al pedir que se reserve un servicio de la importancia de los tranvías a una Empresa formada exclusivamente per extranjeros. ¿A qué extremos conduce la defensa de una mala causa! Ahí tienen ustedes a esos antimunicipalistas puestos enfrente

de los partidos en que militan y de sus convicciones más firmes.

Su posición no puede ser más arbitraria y ridícula.

Y todo ello ¿para qué? ... Para nada o poco más de nada, porque el negocio de los tranvías no se hará.

de los partidos en que militan y de sus convicciones más firmes.

Su posición no puede ser más arbitraria y ridícula.

Y todo ello ¿para qué? ... Para nada o poco más de nada, porque el negocio de los tranvías no se hará.

Notes polítiques

Misteris imperialistes

En un solt del «Diario Universal» s'hi llegeixen aquestes ratlles:

«La guerra moros es una guerra moralizada, y entre los poblados moros se nota la miseria extraordinariamente. Los heridos rebeldes se mueren por falta de asistencia; la escasez de municiones se observa también entre los moros; El Raisali haye uno y otro día de las fuerzas del general Silvestre; los moros van desconfiando de las amenazas y promesas del famoso santón, y, finalmente, la ruina se enseorea totalmente de las cábilas que han hecho armas contra España.»

Els poblats en la miseria... Els ferits se moren per manca d'assistència...

La ruina s'enseñoreja de les cábilas. An aixó ho anomena el «Diario Universal» situació molt millorada.

Misteris de l'imperialisme regnant, que fan considerar com el major dels bens l'immens i irreparable mal que una guerra injusta i cruel produeix entre homes que no la provocaren i que, en realitat, se limiten a defensar-se d'una invasió estrangera.

Melquiadisme

Din «La Aurora Social», periódico socialista:

«Don Melquiades Alvarez quiere en las próximas elecciones tres actas por Asturias.»

La de Gijón, uniéndose al conde de Revillagigedo y a los sindicalistas, con cuyo jefe, Quintanilla, ya ha celebrado varias conferencias.

La de Oviedo, entendiéndose con Fumarillo, Canillejas, Herrero y demás personajes conservadores.

Y la de Infiesto, pegando un puntapié a Manuel Uria y conchabándose con todos los asesinos del pueblo en 1903.

Ara comencem a fer-nos càrrec de les simpaties dels possibilistes de Reus amb en Melquiades Alvarez.

Com molt bé diu l'adagi: «Don els cria i ells s'ajanten». Nosaltres hi afegim: se complementen; son dignes uns de l'altre i aquest, en Melquiades, d'a-

quells, els possibilistes, a jutjar pels procediments polítics de tots ells.

Tant pels possibilistes com pel seu quefe nominal, en Melquíades Alvarez, el fi justifica els medis.

Que aprenguin els socialistes de Reus, simpatitzants d'aquests polítics desaprovisats, que tant els dol veure derrotats en les properes eleccions municipals!

Articles del Dr. Martí i Julià

L'Associació Catalanista de Gràcia se compleu anunciant que vençudes ja totes les dificultats propies de l'empresa que's va proposar realitzar, té tots els originals seleccionats i a més el notable pròleg del Dr. Martí i Julià, creient que ordirà fortament l'atenció dels patriotes catalans, lo que permet fixar per dintre breu plaç, l'aparició del volum i el consegüent repartiment als sotscrits que entre aquí Catalunya i les entitats d'Amèrica que han respost, fan un nombre crescut, lo que ha permès fer un tiratge respectable, que's pot ben bé calificar d'èxit.

Oportunament s'avisarà la data fixa de l'entrega dels volums als sotscrits.

En honor de l'Oriol Martorell

S'han ultimats ja els darrers detalls de l'homenatge que s'organitza en honor del regidor barceloní, Sr. Oriol Martorell, per sa brillant actuació al Consistori defensant els interessos de Barcelona i arborant la bandera de nostra política republicana i nacionalista.

L'homenatge consistirà en un lloc que se celebrarà en el Mundial Palace, el diumenge, 7 del corrent, a les cinc de la tarda, el qual pel seu caràcter popular i per les simpaties de que gaudeix l'homenajat, sobretot entre l'element jove de nostra comunitat política, promet constituir un èxit esclatant.

Ho celebrarem de debò.

Un altre botó de mostra

compte de la corrent municipalitzadora que es la característica de la actuació de tots els municipis moderns, citant l'exemple dels Ajuntaments de Barcelona, Màlaga i Palma, com a més recents, en quant a la municipalització de l'aigua, i el de Castelló de la Plana, en quant a la municipalització de l'enllumenat públic.

Avui podem afegir an aquells exemples, el de Tortosa, que's desprèn del següent telegrama que retallem de «La Vanguardia»:

«L'Ajuntament té en estudi el realitzar un emprèstit de 500.000 pessetes per a l'abastiment d'aigües de la població i altres millores, donant com a garantia el producte del mercat municipal.»

A Reus d'emprèstit n'anem a realitzar un de 650.000 pessetes pero es per a la construcció de la plaça mercat, la terminació dels grups escolars als que ja s'hi han fet treynines pel temps que fa que están abandonades les obres, i per a liquidar el deute dels célebres empedrats...

En canvi en aquest plan d'obres, l'Ajuntament no hi ha inclòs l'arreglo de la mina de Maspujols pressupostat, tirant lliure, en 30.000 pessetes, i no pot pas dir que no ho hagi fet perquè creu innecessari el gasto amb la perspectiva això es un dir—d'esser aprovat el projecte Caballé, doncs fins s'atreu a proposar, no hi ha molts per a aital arreglo, nada menos que la concessió de una teula d'aigua a pertinat, al Manicomí, a canvi de que aquesta institució o empresa industrial realitzi la millora mitjançant la qual es deia que s'aproprarien unes 3 teules d'aigua que ara es perden pel camí.

Verdaderament tenim una majoria a l'Ajuntament que i fora una minoria derrotada en les futures eleccions. No es veritat, socialistes, de pagar a

—sta in... —sta in... —sta in...

El Tractat de Comerç amb Portugal

El dia 1 d'octubre vinent acaba la vigència del Tractat de Comerç que Espanya concertà amb Portugal l'any 1894.

Per a establir noves relacions comercials amb la jova República, s'han vingut celebrant reunions dels representants dels dos Governos, en les quals, segons sembla, els nostres, més ben dit, els del Govern de Madrid, s'han deixat ensibornar, per ignorancia o per deixadesa—«qualitats» una i altre ben propies dels polítics espanyols—pels més desperts i patriotes representants de la novella República.

L'intenció d'aquests, segons sembla era la de perllongar la vigència de l'actual Tractat, que afavoreix al seu país i per a lograr-ho, s'han valgut de recursos ben «diplomàtics», que'ls nostres no han sapigut veure.

Davant d'això s'han aixecat vives protestes per part de determinats elements de Galicia i d'Andalucía i un periodista madrileny, afiliat a la colla dissident del partit governant, s'ha fet ressò d'aquelles en un novell diari que's publica a la capital de l'Estat amb el sol objecte de combatre al gabinet del comte de Romanones i a la seva suposada «dictadura».

D'esser certs, com es probable, els dats que proporciona el senyor Dionís Pérez, que es el periodista en qüestió, realment haurán «badat» extraordinariament els representants del govern espanyol i aquest consentint en la perllongació del Tractat vigent.

El senyor Pérez afirma que en aquest hi ha una serie d'exencions i franquícies de drets duaners que beneficiant extraordinariament a Portugal, son lesius en la mateixa mida al capital i al treball espanyols.

Una d'elles es la de la sal. La sal portada a Espanya per via terrestre sense pagar res, venint per lo tant a fer una competència ruinosa a la produida a Espanya. Així ha resultat que Portugal ens ha enviat en un quinquenni les següents quantitats de sal:

Table with 2 columns: Any, kigs. Rows: 1907 (9.747.000), 1908 (13.408.000), 1909 (14.623.000), 1910 (16.061.000), 1911 (7.294.000), Total (61.133.000)

Per als demés països l'Aranxel fixa un dret d'introducció de 440 pts, cada 100 kilos i lo mateix per a Portugal quan se fa per mar. Pero naturalment fa anys que per mar no n'ha entrat ni un kilol...

Mentrestant, diu l'articulista, a la badia de Cadix els productors de sal tingueren que arribar a un concert, un de quals fins va esser limitar la producció. I per això passa que hi han allí salines inexplorades, abandonades, malgrat l'enorme exportació de sal que Espanya fa a l'estranger.

I lo mateix que amb la sal passa amb la qüestió de la franquicia que tenen per virtut de dit tractat els productes de la pesca portuguesa. Aquests, per terra es també lliure la seva entrada a Espanya, i per mar, paguen no mes el migrat dret de 150 pts. els cent kilos. Per això s'ha vist també augmentar enormement la seva importació a Espanya, essent els dats referents al quinquenni 1907-1911 els següents:

Table with 2 columns: Any, kigs. Rows: 1907 (3.588.000), 1908 (3.374.000), 1909 (3.663.000), 1910 (4.225.000), 1911 (5.360.000)

Hi ha que tenir en compte, per a demostrar el perjudici que per a Espanya representen aquestes xifres, que en 1894, quan se va fer el Tractat amb Portugal, les industries de pesca no te-

nien el desenrotlo i importancia que avui tenen. Ni aquí ni a Portugal hi havien vapors destinats a la pesca, sino barques no més i s'estava iniciant tot just l'aplicació del gel; no's tenia ni idea remota de la cambra frigorífica; als pesquers del Marroc no hi anaven altres barcos que'ls del Sud d'Espanya; i sobre tot el consum de peix a Espanya era molt menor que ara. Pero avui a Galicia i a Andalucia ja hi van veritables flotes de vapors dedicats a la pesca i s'han perfeccionat els procediments de conservació, embalatge i transports. Es una riquesa que s'ha triplicat i que s'asenta a milions d'espanyols. La franquicia es un enorme perjudici sobre tot per a les provincies de Huelva i Cadix. Es més ruinosa aquesta competència que en tals articles ens fa Portugal per quan aquest, que no té conques nulles, deixa lliure de drets l'entrada del carbó que serveix per a les seves naus de pesca i a Espanya el carbó per als nostres barcos es car. Ademés la má de obra es també a Portugal d'un preu molt més baix que la d'Espanya.

La franquicia concedida a Portugal representa per als pescadors espanyols una pèrdua de tres milions de pessetes anyals, que cada any van en augment.

Certament, després de lo denunciat per l'escriptor esmentat, lo menys que's pot fer es exigir que'l Govern espanyol estudi l'assumpte amb l'atenció que per la seva importancia se mereix i que per lo menys se revisi el Tractat que fineix, per a evitar la continuació dels perjudicis esmentats.

J. M. i R.

L'arrest del Director de «Las Circunstancias»

Ha sigut condemnat a un dia d'arrest per escàndol en la via pública el digne director de nostre volgut confrare local «Las Circunstancias», don Carmel Alsina (a) NERIO.

Segons se'n conte, el fet d'antes va succeir en una taverna ont el digníssim director de «Las Circunstancias» anava a informar-se respecte la bondat de l'aiguardent. Sembla que'l trobà aigualit i amenagat en fer-ho públic des del seu diari per que'ls hi clavessin una multa.

Un parroquí de la taverna, antic company del digne director de «Las Circunstancias», s'indignà al sentir lo que afirmava el senyor Nalio, dient-li injuriador, calumniador, difamador, xantagista i delator, perquè l'aiguardent era de superior qualitat.

El digníssim director de «Las Circunstancias» se molestà, naturalment, com s'hauria molestat qualsevol dels seus redactors. Surten cap al carrer per a dirimir la qüestió a cops de puny, com hauria pogut fer un Caballé i Goyeneche qualsevol, i al ser allí les galtes del director s'ompliran de bofetades.

Sentim vivament l'ensopegada de nuestro querido compañero i li aconsellem que canviï de taverna.

Informació Local

Prometen revestir gran importancia les festes que s'organitzen per a la segona quinzena d'octubre.

La Comissió organitzadora no descausa en sa patriòtica tasca, i per les referencies que tenim de la mateixa, serán de gran valua i interès alguns números que figurarán en el programa, tant per la seva originalitat com per son bon gust.

Tot Reus ha de secundar aital empresa per a que les futures festes siguin dignes de l'importancia de nostra població.

Ha terminat ses tasques amb gros èxit, el Congrés Internacional d'Esperanto, aquest any reunit a Berna.

El futur Congrés s'acordà celebrar-lo a Paris.

Persona de confiança.—S'ofereix per a qualsevol càrrec de feina lleugera. Sab llegir i escriure.—Per a informes, dirigir-se an aquesta impremta.

Durant el passat mes d'agost, la Subursal de la Caixa de pensions per a la vellesa i d'estalvi ha rebut per impositcions d'estalvi i pensió la cantitat de 49.013 pessetes; pagat per reintegres 14.416 pessetes i obert 39 llibretes.

Pels dies 7, 8 i 9 del mes actual se preparen a Mora la Nova moltes festes amb motiu de celebrar la seva festa major.

La fàbrica del gas de Valls, amb motiu de que l'Ajuntament no li satisfia amb la regularitat degada el gas consumit per a l'enllumenat públic, prengué l'acord de suspendre dit servei.

Al tindre'n noticia el governador civil prengué cartes en l'assumpte, lo-grant que abans de pendre tan enérgica resolució concedís un plaç prudencial al Municipi per a saldar en part els seus deutes amb aquella entitat industrial.

Vegis a quarta plana la caricatura de Junceda.

Aquesta nit tindrán lloc al Teatre Circo escullides sessions de cine, estrenant-se un selecte programa de cintes d'acreditades marques.

Els dependents de comerç de Barcelona han obtingut una gran millora i es la de sapiguer l'hora de plegar, que serà, d'ara en avant, les vuit del vespre.

Ans d'ahir se posà en pràctica la reforma, essent quasi la totalitat les botigues que tancaren en dita hora.

Se produí algun incident desagradable per la imprudent intervenció de la policia.

Hi ha el convenciment de que la reforma serà adoptada per tot el comerç barceloní, per lo que hi ha que felicitar als dependents que han portat la qüestió amb gran tacte des de la benemèrita institució coneguda per «Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Industria».

Cas de reunir-se majoria de senyors regidors aquest vespre a dos quarts de vuit celebrará sessió de primera convocatoria nostre Ajuntament.

MERITORI. Se'n necessita un en una casa de comerç d'aquesta ciutat. Informaran en aquesta impremta.

La Gaceta ha publicat una real ordre declarant que'l terme mig del canvi de francs, en el mes d'agost últim, ha sigut el de 7/2 per 100.

AVIS El Doctor Pere Fontana Gran, especialista en les enfermetats dels ulls, ha traslladat als dilluns de cada setmana, la visita que tenia establerta els diumenges, en el carrer de la Presó, 3, principal. Hores de consulta: de 10 a 1 i de 3 a 5. —A Barcelona, Diputació, 235.

LLUM ELÈCTRICA. Lámpara Metal-T insuperable, de filament metálic i reflectat. Unica verdaderament irrompible i la millor i més econòmica de totes les lámpares elèctriques. Des de 1 de juliol a 180 pessetes, de 5 a 50 bajtes.—Línia Escolá, arraval de Santa Agna n.º 40.—Casa degudament autoritzada per a instalacions elèctriques de totes classes, comptant amb personal tècnics exprofes per a dit servei.

Eduard Recasens Corredor de Comers colegiat.—Intervenció de tota classe d'operacions als Banchs de la localitat.—Compra-venta de paper estranger.—Operacions de banca y borsa. Arraval de Santa Agna, 55. Teléfon 108

ESPECTACLES

SALA REUS Escullides sessions de cinematograf. tots els dijous, dissaptes i dies festius. TEATRO CIRCO Escullides sessions de cine per a avui. Prens i hores de costum.

SECCIO OFICIAL

Institut General i Tècnic de Reus

ANUNCI

Amb arreglo a lo previngut en les disposicions vigents durant el mes de setembre queda oberta la matrícula de ensenyança oficial i en la primera quinzena d'octubre la de la no oficial colegiada.

Els alumnes presentarán una sollicitud dirigida al senyor director acompanyant la cédula personal si tenen més de setze anys, vuit pessetes en paper de pagos per cada assignatura del Batxillerat i dotze pessetes i mitja per grupo o part d'ell del Magisteri i un timbre mòvil de deu còntims per al resguard provisional.

Les matrícules d'honor están exemptes de tot pago, sempre que sollicitin l'aplicació d'elles, del senyor director.

Els alumnes que no hagin pogut matricular-se dintre dels plaços anteriorment expressats i que justifiquen la causa, podran fer-ho en la segona quinzena d'octubre abonant dobles drets.

Hora de despatx: De 10 a 11. D'ordre del M. I. Sr. vis-director. Reus 16 d'agost de 1913.—El secretari, F. Obré Gonzalez.

Escola de Viticultura i Enologia de Reus

Exàmens d'ingrés

Se recorda als aspirants a ingrés an aquesta Escola que les instancies sollicitant els exàmens reglamentaris, previ- denen ésser presentades en Secretaria durant la segona quinzena del mes actual.

Reus 1 d'agost de 1913.—El Secretari, Julià Gamonal.

Moviment del Port de Tarragona

DIA 2 DE SETEMBRE 1913

dades facilitats per l'Agencia de des E. Fabríguez

Entrades «Antonio Cola» de Génova, consignat a Masolas. Efectes. «Orsa» de Wiborg, consignat a Moll. Fusta. «Tambres» de Liverpool, consignat a Mac-Andrews. Efectes. «Grao» de Génova, consignat a Masolas. Efectes.

Sortides «Tambres» per a Liverpool. Càrrega general.

«Balboa» per a Hamburg. Càrrega general. «Antonio Cola» i «Grao» per a Génova. Càrrega general.

Anunci de sortides de vaixells

Dia 3.—«Ciervana» per a Cetta i Marsella; consignatari Vilar. Dia 3.—«Cataluña» per a Marsella; consignatari Mac-Andrews. Dia 4.—«Velazquez» per a Hamburg; consignatari Mac-Andrews. Dia 4.—«Paulina» per a Liverpool; consignatari Mac-Andrews. Dia 4.—Variis vaixells per a la costa. Dia 6/8.—«Pluto» per a Holanda; consignatari Ferrer. Dia 6.—«Garlinger» per a Amberes; consignatari Mac-Andrews. Dia 6/8.—«Italia» per a New-York; consignatari Mac-Andrews. Dia 13.—«Campania» per a Saucia; consignatari Boada. Dia 1 Octubre.—«Jaona» per a Canadà; consignatari Mac-Andrews.

Dipòsit de Rellogeria.—Relloges de buxaca i despertadors desde 2'90 ps.

Companyia Francesa del Gramophone

Representació i dipòsit: R. Perpiñá. Major, 22.—REUS
Despatx: 24, pral.

Exit col·lossal dels cèlebres artistes
TITTA RUFFO i CARUSO
en discs Gramophone.

Avis important.—La paraula Gramophone la tenim registrada en la Convenció de Berna amb el número 2.151, i perseguirem amb tot el rigor de la llei al que faci ús indegut d'ella.

SENSE aquesta marca

l'aparell NO és un "Gramophone".
— Catàlegs gratis —

LA HIDRAULICA REUSENSE

de EMILI AULÉS

Gran fàbrica de mosaics hidràulics

Aquesta fàbrica compta a més d'una infinita varietat de dibuixos, en grans existències de rajoles, lo que li permet poguer servir el gen-
re en immillorables condicions de duració i permanència dels colors.
Preus sense competència.—Camí de Riudoms, 3.—Reus

Informació comercial diària per a FOMENT

EDUARD RECASENS

Corredor de Comerç Col·legiat

Arraval Santa Agna, 55.—Telèfon 108

ORDRES DE BORSA

Cotitzacions diàries, dematí y tarda.—Operacions a pias ab cambi en ferm

Interior.	80'17
Norts.	101'40
Alacants.	97'90
Orenses.	28'75
Andalusos.	70'40
Banc Colonial.	—
Rio Plata.	—

BORSA PARIS

Norts.	473'—
Alacants.	458'—

CAMBIS EXTRANJERS

Barcelona: Francs.	6'90.	Lliures.	26'98
Madrid:	6'70.		—

FUTURS DE COTÓ

Ordres para les Borses de Liverpool y New-York
Cotitzacions diàries.—Follets explicatius
COMPRA-VENDA de paper estranger, de paper de renda (del Estat, obligacions ferroviàries, Municipals de Barcelona y tots los que's cotisen en la Borsa de Barcelona), y de valors locals.—Intervenció en tota classe d'operacions en los Bancs de la localitat.

CAMVIS CORRENTS

donats per la Junta Sindicat del Col·legi de Corredors de Comerç de la plassa de Reus

EXTRANJERS

Londres 90 d'it.	26'68 din.
Idem 8 d'iv.	—
Idem vista.	ops. 26'97
Paris vista.	6'90
Marsella vista.	—
Hamburg vista.	—
VALORS LOCALS	din. pap. op.

440	Gas Reusense	—
525	Industrial Harinera	—
625	Banco de Reus de Descuentos y Préstamos	—
25	C Reusense de Tranvías	—
200	C Reusense de Tranvías paivilegiades 5%	—
400	Electra Reusense	—
162'50	Empresa Hidrográfica	—
190	Electro-Química Teruel	—
540	Obligacions Manicomio Reusense.	—
3000	Manicomio Reusense	—
600	Institut P. Mata (2.ª E.)	—
600	Institut P. Mata (3.ª E.)	—
500	Obligacions Electra Reusense.	—

BORSI DE REUS

MONTEROLS, 27

Cotització a Barcelona a les 4 de la tarda d'ahir segons telegrama de la Banca Araú

Interior.	80'22
Amortizable.	—
Orenses.	28'80
Norts.	101'40
Alacants.	97'85
Banc Colonial.	—
Banc Vitalici.	—
Oblig. 4 pç Almansa.	92'—
Oblig. 2 1/4 pç Fransa.	55'50
Oblig. 3 pç Orense.	48'25

MADRID

Interior.	—
-----------	---

GIROS

Madrid.	6'70
Paris.	6'90
Londres.	26'68

Telegrama de la casa A. Lemoine

Exterior.	92'95
Interior.	—
Norts.	473'—
Alacants.	458'—

Oficial caixista

Se'n necessita un en aquesta impremta.

Col·legi d'Interns

en l'edifici de l'Institut

Dirigit per **Don Joan Ollé Vallés**
Mestrè Superior i Batxiller.

Director espiritual: Rnt. Dr. D. **Ramón Minguell**
Capellà de l'Institut.

Des del primer de setembre queden obertes les classes de *Pàrvuls, Elemental, Superior, Batxillerat, Magisteri, Càlcul Mercantil, Teneduria de llibres, Calsgrafia, Redacció i Ortografia, Francés, Mecanografia, Solfeig, Piano i Esperanto.*

El local es espaiós i higiènic i compta amb amplies sales de classes i habitacions per als interns, dotades d'aigua, gas i electricitat. Compta a més, el Col·legi, amb un extens camp de jocs per a esbarjo dels pensionistes. Els alumnes del Batxillerat i Magisteri assisteixen oficialment a les classes de l'Institut, donant-se en el Col·legi repàs i conferències de les respectives assignatures.

En les classes de Comerç prestarà son valió concurs l'intel·ligent professor de Caligrafia de l'Institut, don Isaac Riyo.

S'admeten alumnes interns, mig pensionistes i externs.

Per a més detalls dirigir-se al Director del Col·legi.

Gran Tintoreria Barcelonesa

— DE —

MANUEL CIBIACH

CARRER GALANES N.º 7 (DAVANT "LA PALMA").—REUS

Se renta i tenyeix tota classe de robes.

Especialitat en colors en la mostra.

Terrocarrils

Servey que regeix desde'l dia 1 de Setembre de 1912

De Reus a Barcelona		
Surt a las 4'35 per Vilanova y arriba	8'12	
		Vilafranca
	6'54	9'2 (L)
	8'40	13'27 (M)
	14'13	17'40 (C)
	17'16	20'34
	21'32	23'36 (R)
De Barcelona a Reus		
Surt 5'50	Arriba 9'21 (M)	
	8'25	10'39 (R)
	9'23	12'48 (C)
	13'05	16'26 (L)
	15'40	19'24 (M)
	19'50	22'3 (R)
De Reus a Falset y Mora		
Surt 6'50	Surt 9'12	Arriba 9'58 (M)
	10'45	11'25
	13'18	14'24
	16'30	18'57
	19'46	21'11
	22'11	23'16 (E)
De Mora y Falset a Reus		
Surt a las 5'40	Arriba 6'46 (E)	
	6'—	Surt 7'20
	7'15	9'3
	12'17	13'11
	17'—	18'45
	20'9	20'45
De Reus a Lleida		
Surt a las 8'22 y arriba a las 11'22 (correu.)		
	13'35	20'05 (M.)
	17'59	22'03 (M.)
	20'30	22'02 (M.)
De Lleida a Reus		
Surt 5'30	Arriba 9'46 (M.)	
	16'15	20'17 (M.)
	15'—	17'53 (C.)
	8'29	12'59 (M.)
De Reus a Tarragona		
Surt a las 7'33 y arriba a las 8'11 (M.)		
	9'57	10'30 (M.)
	12'35	13'07
	14'08	14'45 (M.)
	18'08	18'35 (C.)
	20'50	21'34 (M.)
De Tarragona a Reus		
Surt 7'35	Arriba 8'10 (C.)	
	9'00	9'35
	12'29	13'06 (M.)
	16'36	17'14 (M.)
	19'25	20'03 (M.)

Companyia Reusense de Tranvies

Servey de trens que regirà des del dia 9 de Juliol de 1913

Sortides de Reus (Arraval de Robuster)		Sortides de Saló	
Tren n.º 4 a les 3'50		Tren n.º 3 a les 4'35	
> 20 > 5'37		> 19 > 6'20	
> 21 > 6'56		> 23 > 7'40	
> 6 > 8'18		> 5 > 9'07	
> 2 > 10'15		> 7 > 11'15	
> 32 > 12'50		> especial > 14'15	
> 8 > 14'50		> n.º 1 > 15'50	
> 38 > 16'30		> 39 > 18'40	
> 44 > 19'14		> 43 > 20'—	

ADICIONALS per als dies festius
Tren n.º 28 a les 9'— Tren n.º 27 a les 10'20
> 36 > 11'03 > 29 > 12'—
> 30 > 15'55 > 33 > 15'02
> 40 > 17'53 > 35 > 16'47
> 9 > 18'05

PREUS: Bitllets ordinaris 0'75 ptes.—Bitllets d'anada i tornada 1'05.—Nois de 3 a 7 anys 0'30.

Tarifa especial núm. 4
Bitllets d'anada i tornada a 0'60 ptes.

S'expedeixen aquests bitllets des del dia 9 de Juliol per als trens que surten de Reus a les 5'37 i 6'56, poguent utilitzar-se per al retorn tots els trens que surten de Saló fins les 15'50. En els dies festius s'expediran bitllets de 60 cèntims fins al trez de les 11'03 essent valeders per al regres fins al de les 16'47.

ADVERTENCIES.—El tren núm. 4 de les 3'50 surt de l'Estació camí de Saló. En els dies festius se suprimitrà el tren Especial que surt de Saló a les 14'15.

Els bitllets d'anada i tornada sols son valeders el mateix dia de la seva expedició i no donen dret a facturació d'equipatge. Tots els trens de la línia de Valencia enllacen a Saló amb el Tranvia.

Reus 7 de Juny de 1913.

LINIA DE VALENCIA

Surten de Saló para Valencia.—9'18.—11'15.—17'07 (fins a Tortosa).—0'02.
Arriben de Valencia a Saló.—4'19.—9'17.—14'55.—18'38.

Mosso per a magatzem

se'n necessita un que sàpiga llegir i escriure i pesar en bàscula.—Informaràn en l'impremta d'aquest diari.

IMP. SANJUAN GERMANS.—REUS

L'ESPECIALISTA

— EN —

Enfermetats dels ulls

Doctor Angel Mercader

Oculista de l'Hospital Cívico-Militar i del Dispensari Municipal

Ha traslladat

son Consultori Oftalmològic del carrer de Monterols, al

Arraval alt de Jesús, 36, 1.ª - Reus

Visita de 9 a 12 i de 3 a 5.

Dies festius de 10 a 12

Borrás-Dentista

Aprovat per la Facultat de Medicina de Madrid

Plassa Constitució (Mercadal), 13, 1.ª, 2.ª - REUS

Mètode nou i sens dolor per a el tractament de les dents.—Dents artificials sense paladar, ganxos ni ressorts deixant el paladar enterament lliure.—Construcció de dentadures de tots sistemes.—Especialitat amb extraccions sense dolor i corones d'or i porcelana.

Preus econòmics

Consulta: A Mora d'Ebre els dijous primer i tercer de cada mes. Gratuïta de 12 a 1 tots els dies excepte'ls dijous i dies festius

COL·LEGI DE 1.ª i 2.ª ENSENYANÇA

D'INTERNS, MIG PENSIONISTES I EXTERNES

DIRIGIT PER

DON FRANCISCO CROS REIG

Carrer de la FONT, 5 (davant l'iglesia de Sant Pere) i de l'ABADIA, 2 (accessoris)

El local, espaiós i ventilat, compta amb sales de classes i habitacions per a l'Internat, dotades d'aigua, electricitat i gas.

Els matriculats en segona ensenyança assisteixen diàriament a les classes de l'Institut, donant-se en el Col·legi repàs i conferències de les assignatures respectives.

Aquest Col·legi garantisa, com ho té acreditat durant els 11 anys desde sa fundació, la Moralitat, Educació i Ensenyança.

Des del primer de setembre queden obertes les classes de *Pàrvuls, Elemental, Superior, Batxiller, Magisteri, Comerç, Francés, Mecanografia, Solfeig, Piano i Cant.*

Aquest curs, de 9 a 10 i de 10 a 11 de la nit, s'estableixen classes especials de *Redacció, Càlcul, Teneduria de llibres i Caligrafia*, en les que, a més dels professors del Col·legi, prestarà son concurs el competent professor de Caligrafia de l'Institut, don Isaac Riyo.

Per a més informes, dirigir-se al Director en el mateix Col·legi, el qual remeterà prospectes a qui ho solliciti.

REUS I DE SETEMBRE DE 1913.

Llet condensada

Marca Lleó

Aquesta llet que és munyida solsament de les millors vaques, és homogenitzada i esterilitzada per un procediment de tota seguretat i baix l'inspecció de les primeres autoritats científiques.

Es absolutament pura i l'única que conté tota la nata, és completament lliure de germens mórbits i de fermentació, conservant el seu bon sabor en tots els olimes i encara que sigui guardada indefinidament. L'única que's recomana per als mal lta i la cria dels nens.

Se ven en les millors drogueries i establiments de comestibles.

ENOFOSFORINA

Reconstituient el més efíca i ràpit per a les convalescències i agotament. Retorna l'apetit, el benestar i l'alegría. Es tónic cerebral perquè remineralitza la MATERIA GRIS donant-li vitalitat i energia.

Se ven a tot arreu i a casa de l'autor

Farmacia Serra

Arraval de Santa Agna, núm. 80; i

Farmacia Nova de N. Batalla - Portal Jesús

REUS

VIDRES PLANS

VIDAL GERMANS I C.^a

Martí Napolità (Alcañiz), REUS

IBARRA i C. Stat. en Cmta. SEVILLA

LINIA REGULAR DE GRANS VAPORS

Tots els dijous sortida fixa del port de Tarragona per a Valencia, Alacant, Cartagena, Almería, Málaga, Cádiz (admetent càrrega per a Ayamonte i Isla Cristina, Huelva, Sevilla, Vigo, Villagarcía-Carril Corunya, Ferrol, Avilés, Santander, Bilbao, Pasajes i San Sebastián.—Servei ràpid eventual per a Galicia i Nord d'Espanya amb escales a Valencia, Alacant, Málaga, Sevilla, Vigo, Corunya, Santander i Bilbao, empleant solsament 14 dies en el viatge.—S'expedeix coneixement directe per Larca i Sant Esteva Pravia amb trasbort al vapor "Luarca núm. 3," i per a Dunkerque als vapors de la Companyia Francesa "Dennia i d'Anzin".

Viatges extraordinaris a Palma de Mallorca

Únic servei fixe i setmanal per a Certe i Marsella tots els divendres

PROXIMES SORTIDES

Per a la Costa d'Espanya

Per a Certe i Marsella

Setembre	4	Vapor Cabo Peñas	Setembre	5	Vapor Cabo San Antonio
"	11	" Corona	"	12	" Quejo
"	18	" San Antonio	"	19	" Oropesa
"	25	" Quejo	"	26	" Higuier
Octubre	2	" Oropesa	Octubre	4	" Roca

Per a més informes, al consignatari a Tarragona: En MARIAN PERES. - Real, núm. 32. Telefon núm. 45

LA PIEL

LA SANGRE

La medicina depurativa racional es un medicamento cuya importancia nadie ignora. No quiero hablar naturalmente de los fantásticos medicamentos que aparecen cada día y que se anuncian por propaganda más o menos lisonjeras; estos son unos peligrosos que inútiles.

Quiero hablar de una medicina seria, científica, teniendo por resultado, no solamente purgar la sangre de los «Humores» (materias agrias), de las «Viruses» que le han invadido, sino también reconstituirla por decirlo así; clarificarla, devolverla su composición normal y ponerla al abrigo de toda corrupción ulterior.

En las enfermedades de la Piel, por ejemplo, que se manifiestan por

Botones, Humores, Eczemas, Furunculos, Herpes, Sarpullidos, Rojeres, Picazones, Apostemas, Enfermedades del cuero, Cabelludo, Evacuación de la nariz y de las orejas.

donde la sangre infectada lleva a las diversas regiones del organismo los virus morbosos que las envenenan; en donde la piel y las mucosas se cubren de Botones, Rojeres, Ulceras, el Depurativo Richelet produce un resultado casi instantáneo.

Ataca directamente la causa y accesoriamente los efectos de la enfermedad. Bajo su acción el germen se destruye y, por consiguiente, no hay de temer, más las manifestaciones que provengan de su existencia.

Ademas, el sujeto que padece Dermatitis (enfermedad de la piel) está prevenido, por decirlo así, por las manifesta-

ciones exteriores que se encuentren amenazado de perturbaciones internas, ligados por su origen mismo, a las que se producen en la superficie de la piel. Eso es como una advertencia característica que es menester tener mucho cuidado.

Nos es superfluo decir que tal advertencia no es atendida en la mayoría de los casos, mientras que sería tan fácil en este momento, por el empleo del

Tratamiento racional depurativo

desembarazarse, de una vez, de una incomodidad exterior desagradable y de un mal interior muy temible. Una vez terminado el tratamiento, la sangre viciada ya solamente está purificada, sino que está regenerada.

Ademas de la corteza de la curación, el Depurativo Richelet aun ofrece ventajas preciosas. Estas consisten en la simplicidad del tratamiento que no exige ni descanso, ni cesación de trabajo.

Todas las personas que necesitan refrescar, purificar, clarificar la sangre y desembarazarla de los humores que contiene han de hacer uso de este depurativo y evitarán los gastos de medicinas y tratamientos sin resultado que ocasiona por todas partes.

Todos los ensayos tuvieron buen éxito, y no se ha producido jamás una recaída, después de la curación.

El precio del tratamiento es proporcional a todas las condiciones de la fortuna. (Existe también un tratamiento para los niños de 3 años hasta 16.)

Acaba el señor RICHELET de instalar depósitos de su tratamiento en todas las boticas y droguerías de España.

Un folleto, en lengua española, tratando de las enfermedades de la piel, ha de ser remitido gratuitamente, por los depurativos, a todas las personas que lo pidan.

Para obtener también gratuitamente el folleto basta dirigirse al señor

L. RICHELET

13, rue Gambetta, en Sedan (Francia)

De venta en Reus: A. Panyed

Llebera, Llovera 47.—Antonio Serra, Arrbl. Sta. Ana 80.

Portadores baratos

En casa de Teodor Vernet, carrer de St. Francisco Xavier, 4, se venen portadores de superior qualitat a preus baratos.

POLVO NOËL

ANTISEPTICO

ESCOCIDOS DE LOS NIÑOS ESCALDADOS
SUAVIZADOR DE LA PIEL
EVITA SUPUR Y MAL OLORES DE LOS PIES Y SOBACOS
PARA DESPUES DEL BAÑO Y TOILETTE
PARA DESPUES DEL AFEITADO

UNICO AGENTE PARA ESPAÑA PORTUGAL Y AMERICA LATINA
JOAQUIN FAU-MALLORCA 184-BARCELONA

Pots a 0'35 i 0'50 pessetes i pot metall luxe a 1'25.
De venda en Farmacies i Droguerías

DISPONIBLE

steixico isioio